

TOMAS YLEN, 20.
Harjoittelijana
K-Supermarketissa
Mäntsälässä. Aikoo
rakennusalalle.

ILKKA MALMBERG kuvat MIIKKA PIRINEN

20 JA RISA

Kaksikymmenvuotiaana nuorukainen on kahden maailman rajalla. Siitä vaikeasta vuodesta pitäisi selvitä ehjänä.

Tunnet varmaan tällaisen kaverin: Isot jalat, epäröivä katse, vihaisia finnejä ja haparoivaa parrankasvua. Katkonaisia lauseita. Kaulasta töröttää aataminomena kuin kynnänpää.

Jos on aamu, hän on uninen, sillä unta nuori mies ei koskaan saa tarpeeksi. Hän nukkuu helposti puoleenpäivään, mutta kykenee myös valvomaan kaksi vuorokautta putkeen.

Oletko oikeastaan koskaan tavannut aamuvirkkua kaksikymppistä miestä?

Unentarve ei johdu laiskuudesta vaan nykytutkimuksen mukaan siitä, että aivojen kehitys on vielä kesken. Puhutaan ”teiniaivoista”, jotka tarvitsevat unta kehittyäkseen.

Kaksikymppinen mies on jo jättänyt murrosiän taakseen, on ollut jo kaksi vuotta täysi-ikäinen, mutta ei tunne itseään silti ihan aikuiseksi.

Kun hänet saadaan sängystä pystyyn, nähdään, että ainakin hän on iso. Nykyisin asepalvelukseen astuvat suomalaismiehet ovat keskimäärin 180-senttisiä. Ja moni kasvaa vielä.

Keskipaino on 77 kiloa. Yleisin kengännumero on 43, melkein jo 44.

Kaksikymmenvuotiaat miehet vievät tilaa: oviaukot eivät ole riittäviä, esineitä putoilee. Heistä lähtee ääntä ja hajuakin, vaikka nykyisin osataan käyttää deodorantteja.

Katso tätä porukkaa. Kaiken muotoista ja mitaista. On sekä kiireesti kasvaneita ruipeloita että pikaruualia ja limsalla turvonneita veikkoja, joiden aika on kulunut pelikoneilla. Ja sitten on pukukopeissa viihtyneitä urheilijapoikia.

Heissä on suunsoittajia, puhumattomia, rohkeita, arkoja, naistenmiehiä ja nörttejä.

”Ja puhe on pillusta”, sanoo lastenpsykiatri **Jari Sinkkonen**.

Sinkkonen tarkoittaa, että kaksikymmenvuotiaat nuoret miehet osaavat kyllä jo käyttäytyä eri tavalla eri yhteyksissä. He osaavat olla mummin synttäreillä ja tu-

tussa jätkäporukassa. He ovat jo tottuneet toimimaan eri maailmoissa, eikä vanhemmilla ole pääsyä siihen toiseen maailmaan.

”Se on heille älyttömän tärkeää suunsoittoa. Ryhmytymisen tarve, halu sulautua massaan, on suuri. Pojilla on suurempi tarve olla ryhmän jäsen kuin tytöillä.”

Jätkälauma on heille hyvää tekevää regressiota, taantumista.

”Mutta affektien ja mielijohteiden hallinta on jo kehittyneempää kuin vaikka 16-vuotiailla.”

”Ainainen pillusta puhuminen on myös defensiivistä homoeroitiikkaa vastaan. Korostetaan omaa heteroutta.”

Kaksikymmenvuotiaista miehistä noin 25 prosentilla on tyttöystävä, lisäksi 13 prosenttia asuu naisen kanssa. Vain runsaalla prosentilla on lapsi.

Biologisesti he olisivat parhaassa lisääntymisissä. Ohi leijaileva hajuvesipilvi saa heidät ulisemaan sieraimet levällään. Jos eläisimme paviaanilauman elämää, vailla sosiaalisia pidäkeitä, kaksikymmenvuotiaat veisivät vanhoilta koirailta heidän naaraansa ja parittelisivat taukoamatta.

Niin he mielellään tekisivätkin.

Sinkkonen sanoo, että vaikka kaksikymppiset ovat täynnä testosteronia, heidän pitäisi jo hiljaksen saapua vaiheeseen, jossa dopamiini ja oksitosiini alkavat hallita. Osa on saapunut, osa ei.

Hän selittää, että dopamiini on mielihyvää tuottava hormoni, jota välittyy muun muassa siloloin, kun ollaan mieluisen ihmisen seurassa.

”Se liittyy rakastumiseen.”

”Oksitosiini taas rakastamiseen. Sitä on kutsuttu kiintymyksen hormoniksi. Se on halua jakaa, olla toisen kanssa.”

”Kaksikymppisen pitäisi olla jo siirtynyt kiimasta kiintymyksen suuntaan. Pitäisi.”

Sitä voi olla vain vaikea huomata, vaikkapa armeijassa.

Osa pojista ei selviä seksimarkkinoilla: he ovat liian ujoja, lihavia, syrjäytyneitä. On kaikenlaista ulkonäköongelmaa. Nuoren miehen elämä ei todellakaan ole sellaista kuin amerikkalaisissa teinikomedioissa, joissa koheletaan kavereiden kanssa, kunnes se söpö pystypovinen tyttö ihastuu rehtiin päähenkilöön.

Kaksikymmenvuotiaaksi voi helposti päästä olematta missään tekemisissä tyttöjen kanssa.

Kaksikymmenvuotiaana on kyselytutkimuksen mukaan vielä niukasti tavanomaisempaa, että tyttöystävää tai puolisoa ei ole.

Viisitoista prosenttia kokee ensimmäisen yhdyntänsä vasta yli 20-vuotiaana, pari prosenttia ei koskaan.

Kahdenkymmenen varusmiehen tuvassa kokemattomia on siis kolme.

Kuulostaako se sinusta uskottavalta? Heitä taitaa olla enemmänkin, sillä nimettömässä kyselyssäkin ei aina puhuta totta.

Mutta nyt, kaksikymmenvuotiaana, nämä miehet ovat jo siirtymässä seuraavaan elämänvaiheeseen.

”Seksipartnerit voivat vaihtua usein, mutta kaksikymppiset miehet toivovat jo löytävänsä sen itseään täydentävän osan”, Sinkkonen uskoo.

Kaksikymmenvuotiaan miehen elämä on hämmäntävää kuin eroottisessa unessa: kaikki on yhtäkkiä mahdollista mutta jotenkin mutkikasta.

Yhteistä koko porukalle on se, että he elävät kahden vaiheen rajalla, saranakohdassa.

Noin 40 prosenttia on ylioppilaita, mutta vain joka kolmannella on opiskelupaikka. Noin 50 prosenttia on juuri valmistunut ammattikoulusta, mutta harvalla on vielä työkokemusta. Moni ei ole vielä tehnyt uravalintaa.

Eivätkä valinnan tehneetkään ole välttämättä varmoja siitä, että ratkaisu on ollut oikea. Ei 20-vuotias nuorimies tiedä, onko hänestä lääkä- ➔

SAMI NIKKOLA, 20.
Ilmalämpöpumppuasentaja. Haaveilee jalkapalloilijan ammatista.

JUUSO TERÄVÄ, 20.
Asuu Brysselissä. Intin jälkeen Lontooseen opiskelemaan matematiikkaa.

PATRIK LEINO, 20.
Automyyjänä. Isä opettanut kiinteistöalaa. Aikoo kiinteistösiirtäjäksi.

TEEMU PANNULA, 20.
Töissä kuljetusfirmassa. Aikoo jalkapalloilijaksi esim. Englantiin tai Ruotsiin.

riksi, tuomariksi tai papiksi. Ei hän ole varma, että systeemisuunnittelijana on kivaa. Hän ei tunne vielä itseään.

Vai tunsitko sinä itsesi, kun olit 20?

Elämä on mutkikasta. Kaksikymmenvuotiaana **Mannerheim** suunnitteli lähteä merille. Hänet oli potkittu jatkuvan huonon käytöksen vuoksi Kadettikoulusta. Näytti pahasti siltä, ettei hänestä ollut sotilaaksi.

Kaksikymmenvuotias **Sibelius** oli suvun painostuksesta kirjoittanut yliopistoon lukemaan lakia. Juuri Helsinkiin saapunut **Kekkonen** oli Autokomppanian kersantti. **Martti Ahtisaari** opiskeli innokkaasti kansakoulunopettajaksi. Status quo -bändipaitaan pukeutunut pitkätukainen **Timo Soini** oli aloittanut valtiotieteen opinnot.

Silti yhteiskunta vaatii 20-vuotiaalta pikaista päätöstä ja nopeaa opiskelua. Äkkiä nyt! Ei saa jäädä tuleen makaamaan!

Et taida tuntea monta sellaista kaksikymppistä kuin **Axel Ehnström** eli Paradise Oskar? Rauhallinen ja kohtelias hymy-poika antaa haastatteluja neljällä kielellä ja esiintyy hermoilematta miljoonayleisölle.

Kaikki tuntuu häneltä sujuvan rennosti ja pakkottamatta *da-da-dam*.

Tai **Mikael Granlund**. Hän täyttää 20 ensi vuonna. **Matti Nykänen** oli sen ikäinen voittaessaan ensimmäisen maailmanmestaruutensa. Kumpaankaan ei tunnut painovoima tehoavan.

Jospa kaksikymmenvuotias saisikin elää sellaista elämää – kuin unissaan lentäisi: maailma on avoinna, ja lennät minne tahdot; olet nuori, vahva ja hyvähampainen, pissakaari on ponteva. Kaikki on sinulle mahdollista.

Mutta hyvin harva kaksikymmenvuotias tuntee elävänsä niin. Moni haahuilee epävarmana kahden maailman välissä.

Suomessa kaksikymmenvuotias on kuin tuulikaapissa, puolittain kotoa lähtenyt. Hän on melkein itsenäinen, saattaa saapua koloonsa aamuyöstä, eikä hänen retkistään paljon tiedetä.

Tai hän on jo muuttanut omaan kämpppään telkkarin ja pleikkarin kanssa, mutta on silti usein nähty pöytävieras. Tai oikeammin jääkaappivieras.

Hyvin usein hän on nälkäinen varusmies.

Pohjoismaissa muutetaan kotoa poikkeuksellisen varhain, sillä meillä tätä on pidetty onnistumisen merkinä. Kaksikymmenvuotiaista miehistä noin 57 prosenttia asuu vielä kotona.

Nykyisin lasten lähtö kotoa on alkanut hie-man viivästyä, selvimmin nuorten miesten kohdalla. Syytä voi etsiä asunto- ja työtilanteesta, mutta sitä voi etsiä myös äiti-poika-suhteesta. Siitä voi olla vaikea irrottautua, ja kotona saa ainakin hyvät ruoka- ja pyykkipalvelut.

20-VUOTIAISTA MIEHISTÄ KUOLEE TÄNÄ VUONNA NOIN 28.

Italiassa ja Espanjassa sen sijaan on aivan tavallista, että pojat asuvat lapsuuskodissaan kolmikymppisiksi, kunnes menevät naimisiin.

Kaksikymmenvuotiaista miehistä tiedetään poikkeuksellisen paljon, sillä siinä iässä on niin moni heistä armeijassa. Kahdeksantoista vuoden korvalla he osallistuvat kutsuntoihin, jossa heidän terveydentilansa tutkitaan, ja Puolustusvoimat seuraa heidän kehitystään koko palvelusajan.

Ei hyvältä näyt.

Noin 20 prosenttia karsiutuu jo kutsunnoissa. Erityisen paljon karsiutuu pohjoisen poikia, joiden pitäisi olla metsästeleviä ja moottorikelkkailuvia ulkoilmamiehiksi. Pohjois-Pohjanmaalla, siis entisessä Oulun läänissä, viime vuonna joka neljäs kutsuttu vapautettiin tai määrättiin uudelleen kutsuntoihin heikon terveyden vuoksi. Erityisen paljon karsiutuneita oli Kajaanissa ja Oulussa.

Karsimiset johtuivat ylipainosta, psyykkisistä ongelmista ja tuki- ja liikuntaelinsairauksista.

Puolustusvoimien tilastoista käy selville, että armeijaan saapuvien kunto on huonontunut vauhdikkaasti jo 1970-luvulta alkaen ja suorastaan romahtanut 1980-luvulla. Ainakin jos sitä mitataan Cooperin testillä, jossa juostaan mahdollisimman pitkälle 12 minuutissa.

Keskiarvo on nyt 2 454 metriä.

Kun 1980-luvun alussa kunnoltaan heikkoja oli 5 prosenttia, heitä on nyt jo 20 prosenttia. Kiitettävässä kunnossa oli ennen 20 prosenttia, nyt 10.

Lihaskuntotestissä huonokuntoisia oli armeijan luokituksen mukaan 1990-luvun alussa vain joka kymmenes, nyt joka kolmas.

Samaan aikaan palvelukseen astuvien paino on noussut koko 2000-luvun. Sipsejä on ehditty syödä jo monta vuotta. Armeijassa kunto hetkelisestikin kohoaa.

”Suomalainen mies on elämänsä parhaassa kunnossa kahdeksan palvelusviikon jälkeen”, väittää majuri **Olli Ohrankämmen** Pääesikunnasta. Kahdeksassa viikossa on liikuttu ja syöty säännöllisesti, ja harjoitusvaikutus on suurimmillaan.

Armeijan jälkeen liikunta usein jää. Luonto antaa kaksikymmenvuotiaalle anteeksi: hän voi viettää rokkarin elämää ja pysyä hoikkana ja hyväkuntoisena – tupakoida, rellestää ja elää inespitsoilla. Kolmikymppisenä elämäntavat alkavat näkyä.

Mutta – muistat varmaan – sen ikäisenähän ajattelee, että elämä on kolmikymppisenä muutenkin jo eletty.

Ja aina voi palata siihen, kuinka paljon Coopera tulikaan armeijassa juostuksi, ja paljonko nousi penkistä, ja kuinka nopeasti oli vetänyt läpi *BioShockin* tai *Halo 2:n*.

Kaksikymmenvuotiaat miehet etsivät jännitystä ja actionia, pitkästyvät ilman sitä. Koko ajan joku naputtaa, rummuttaa, nyökyttää päätään. Asiat kulkevat liian hitaasti. Jos paikalla on kaksi, syntyy kilpailu, jos kolme, luodaan ranking. Mitataan ja verrataan.

Siksikin 20-vuotias mies on jo löytämässä omat rajoituksensa. Hänellä alkaa olla jonkinlainen kuva omista ominaisuuksistaan. Hän on jo ehtinyt elämässään epäonnistua. Takapakkeja on tullut: tyttöystävä jättänyt, hän on karsiutunut pääsykokeissa, pudonnut ykkösjoukkueesta.

Mutta kuolemaa nuori mies ei tunne. *Ei se mua koske.*

Energiaa ja testosteronia pursuavasta joukosta on kautta maailmanhistorian tehty sotilaita. Koska kaksikymmenvuotias ei ajattele kuolemaa, sen ikäiset ottavat riskejä, tuntevat itsensä kuolemattomiksi. Heissä on monta duudsonia.

Sopivasti he etsivät myös hierarkioita ja arvojärjestyksiä, haastavat toisiaan ja kulkevat isällisen auktoriteetin perässä vaikka tuleen.

Mutta kovin väkivaltaisessa maailmassa nämä nykysuomalaiset eivät ole kasvaneet. Ainakin jos vertaa vaikka sotien väliseen Suomeen, joka oli nykyiseen verrattuna synkkä ja väkivaltainen.

Henkirikoksia tehtiin silloin viisi kertaa niin paljon kuin nyt, ja tekijät olivat etupäässä nuoria miehiä. Nykyään he ovat keski-ikäisiä miehiä.

Noina vanhoina hyvinä sotia edeltävinä aikoina oli pahoinpitelyitä, perheväkivaltaa, raiskauksia, namusetiä. Lapsia piikattiin kotona, koulussa kiusattiin ja sotaväessä simputettiin. Oli lauanliikettä ja muilutuksia, ja koko väkivaltaisen aika huipentui sotaan.

Nykyiset 20-vuotiaat miehet ovat kulkeneet heijastimet välkkyen päiväkotiin, matkustaneet vyötettyinä turvaistuimissa, pyöräilleet kypärät päässä. Hampaat on hoidettu ja oiottu, ärrät ja ässät korjattu.

Kaksikymmenvuotiaiden miesten todennäköisyys kuolla ennen seuraavaa syntymäpäiväänsä on noin 0,084 prosenttia. Samanikäisillä naisilla se on paljon matalampi, kolmasosa siitä: 0,025.

Jos kuolleisuus ei oleennaisesti muuttu, näillä nuorukaisilla on keskimäärin jäljellä 56 elinvuotta. Siinä ehtii vielä paljon.

Maailma muuttuu koko ajan turvallisemmaksi: näiden miesten omien isien nuoruudessa 1970-luvun lopulla heidän kuolemanvaaransa oli 50 prosenttia suurempi.

Tilastojen perusteella voimme ennustaa, että kaksikymmenvuotiaista kuolee tämän vuoden aikana 28. ➔

JUSSI JANTUNEN, 20. Intissä moottoripyörä-lähetinä. Hakee VR:lle junankuljettajaksi.

Tunsitko itsesi yksinäiseksi, kun olit kahdenkymmenen? Se ei ole ihme, sillä kaksikymmenvuotiaana myös ystävyysuhteet ovat myllerryksessä. Koulut ovat päättäneet, asuinpaikkakuntaa on ehkä pitänyt vaihtaa. Kavereita ei enää nähdäkään päivittäin.

Tutkimusten mukaan kahdenkymmenen tietämissä vanhat ystävyysuhteet heikentyvät, ja varsinkin miehet tuntevat kuuluvansa vähemmän mihinkään yhteisöön.

Ja juuri silloin nuoret miehet haluaisivat niin kiihkeästi kuulua johonkin. Heillä on voimakas tarve laumaantua.

He kantavat joukkueiden ja ryhmien symboleja, ottavat ne jopa tatuoinneiksi. He osaavat lukea signaaleja ja tuotemerkkejä.

Yliopistossa heimot eivät ota tatuointeja, mutta valtiotieteilijä on ensimmäisen vuoden jälkeen helppo erottaa oikeustieteilijästä pukeutumisen, puhutavan ja sanaston perusteella. Poliittinen kantakin tuppaa muuttumaan samaksi kuin opiskelutovereilla.

Nuorten miesten yhdenmukaisuuden paine yllätti jopa nuorisotutkijaveteraani **Tommi Hoikkalan** kolme vuotta sitten tehdyssä kenttätutkimuksessa. Sitä varten hän suoritti 55-vuotiaana alokasajan Kainuun prikaatissa, asui samassa tuvassa, osallistui samoihin metsäkeikkoihin ja harjoituksiin. Sen jälkeen Hoikkala kävi vuoden viimeistä luokkaa hämeenlinnalaisella ylä-asteella.

Vaikka nuoriso on polarisoitunut voimakkaasti kasvukeskuksiin ja periferiaan, Hoikkala kohtasi Kainuun prikaatissa varsin modernia porukkaa.

”Globaalia, tässä ajassa elävää väkeä. Tietotekniikan taidoiltaan ihan samanlaisia kuin muualla.”

”Ällistytävällä tavalla samaa yhtenäiskulttuuria: samat asiat, mistä puhutaan, mistä uneksitaan. Samat television sketsihahmot, samat elokuvat ja tietokonepelit.”

”Se oli iltapäivälehtijulkisten, tosi-tv:n, jääkiekon, Suomi 24:n ja ABC-asemien Suomea. Kaikki se punoutuu rihmastoksi, joka pitää yhdessä.”

Nuoren miehen elämän keskiössä on usein auto, erityisesti kun asutaan haja-asutusalueella. Paitsi liikkumaväline, auto on oma tila, jossa kuunnellaan musiikkia, nautitaan päihteitä ja johon yritetään houkutellessa naisvieraita. Auto on myös itseilmaisun väline: sillä osoitetaan muille varallisuutta, makua, tietämystä ja ajotaitoa.

Mutta hyväksytyt alueet ovat Hoikkalan mielestä nykyisin kapeampia kuin ennen.

”Miehin jääkiekkokulttuuri jyllää.”

Hänen mielestään ennen it-aikaa lukion käyminen oli ”ihan hyvää statuksen hankintaa”. Nyt ammattikouluun lähtö on miehekästä, lukioon menoa pitää vähän perustella kavereille. Puhutaan jopa ”lukioon joutumisesta”. Nörttiyden pelko on suuri.

”Ennen oli jätkillä enemmän kummallisia identiteettejä, joita kaikkia suvaittiin: saattoi bai-

KAKSIKYMPPISISTÄ 1250 ELÄÄ YHTEISKUNNAN ULKOPUOLELLA.

lata, käydä seurakuntanuorissa, harrastaa lintuja, ajella Vespalla, lukea Sartrea. Mitään ei tarvinnut hävetä.”

”Nyt pohdiskelijat ovat vaikeassa saumassa.”

Tutkija **Minna Autio** on pannut merkille, että 2000-luvun mittaan nuoret miehet ovat alkaneet kovasti ottaa paineita ulkonäöstä. Erityisesti hiukset ovat huolitellut: niitä värjätään, käytetään geeliä. Pukeutumiseen kiinnitetään kovasti huomiota, ja nuoret miehet ovat ylipäänsä hyvin huoliteltuja.

Vaikka nuorten miesten meikkipussit ovat kasvaneet, sukupuoliroolit ovat vain korostuneet. Autio on pannut merkille, että miesten odotetaan olevan entistä maskuliinempia ja naisten feminiinempia. Ohi ovat unisexin päivät.

”Heidän isänsä saattoivat pukeutua Marimekon pitkään raitayöpaitaan.”

Sellaista et näkisi nykyajan kaksikymmenvuotiaan päällä ikinä.

Kaksikymmenvuotias kuopiolainen **Paa-vo Lipponen** palaili vuonna 1961 Panaman kautta Eurooppaan. Hän oli ottanut Yhdysvaltain länsirannikolla pestin rahtilaivaan. Takana oli vuosi opiskelua itärannikon yliopistossa. Aluksi hän oli kaavailut alakseen klinistä psykologiaa mutta oli vuoden aikana alkanut haaveilla kirjallisuuskriitikon urasta. Opiskeluvuoden päätteeksi Lipponen työskenteli uimaopettajana New Mexicossa ja liftaili ympäri mannerta.

Mika Waltari oli saman ikäisenä jo lyönyt läpi pariisilaisessa hotellihuoneessa kirjoittamallaan *Suurella illusionilla*.

Mutta moinen kansainvälisyys oli tuolloin erittäin poikkeuksellista. **Kalle Päätalon** elämäntilanne oli tavallisempi: hän oli 20-vuotiaana käynyt metsätöissä jo seitsemän vuotta.

Nuoret miehet ovat nyt entistä kansainvälisempiä. He ovat kasvaneet rajattomassa EU:ssa, eivät edes tiedä tulleista, liiroista ja frangeista. Mutta polarisoituminen on voimakasta: toiset ovat tottuneet liikkumaan maailmalla, vastaavat sujuvasti kännykkäänsä englanniksi, toiset eivät ole ollenkaan matkustelleet.

Englannin kielen taito on kauttaaltaan yleistyntynyt: enää vain 16 prosenttia 20-vuotiaista ilmoittaa, ettei puhu mitään kieliä. Turisti voi siis huoletta puhutella peräpohjalaisen grillikioskin lippalakkipäitä englanniksi.

Tilastokeskuksen tutkija **Pekka Myrskylä** on etsinyt ”kadonneita” nuoria. Niitä, jotka eivät ole työssä, armeijassa, koulutuksessa tai eläkkeellä, eivätkä ole ilmoittautuneet työttömiksimikään. Heidän joukossa ei ole väli vuotta viettäviä ylioppilaita, sillä mukaan luetaan vain pelkän peruskoulun käyneet.

Vuonna 2008 sellaisia kaksikymppisiä miehiä oli 1 250. He ovat pudonneet yhteiskunnan ja sen palveluiden ulkopuolelle. Heihin ei ole yhteyttä, heitä ei hyväksytä työnhakijoiksi, eikä heille makseta korvauksia.

Työttömistä nuorista puhutaan paljon, mutta näitä nuoria on enemmän. He ovat jossakin: lähiön ostarilla, peräkamarissa. Monet ovat yksinäisiä tai asunnottomia. Monet elävät pimeillä töillä ja rikoksilla.

Pekka Myrskylä on seurannut tilastojen perusteella heidän vaihteita viiden vuoden ajan.

Ulkomaalaistaustaisia heidän joukossaan oli huomattavan paljon: viidesosa eli 250.

Näiden ulkopuolisten lisäksi oli 759 työtöntä, joilla oli pelkkä perusasteen koulutus. Hekin ovat suurella syrjäytymisvaarassa. Yhteensä näitä molempia kaksikymppisiä oli 2009 eli 6 prosenttia ikäluokasta.

Myrskylän mukaan miesten riski jäädä ulkopuoliseksi laski vain hyvin hitaasti 20. ikävuoden jälkeen. Vuosi vuodelta paluu yhteiskuntaan muuttuu siis yhä epätodennäköisemmäksi.

Nämä vuodet, joita kaksikymmenvuotias nuori mies elää, ovat ratkaisevia.

Joka viides poika jää vaille koulutusta peruskoulun jälkeen, ja se on vaaran merkeistä tärkein.

Kaksikymmentä vuotta on totinen paikka. Tyytyväisyys elämään notkahtaa 20. ikävuoden tienoilla, kertoo vuoden 2007 Nuorisobarometri.

Juuri silloin nuori, vahva mies voisi nousta siviililleen ja lentää.

Kaksikymmenvuotiaat ovat vakiintumattomassa välivaiheessa. He ovat usein taloudellisesti ja henkisesti lentokyyvättömiä, vaikka siivet ovatkin komeat. Vanhat verkostot eivät enää kannata.

Paradise Oskarilla on paljon synkkiä veljiä: he makaavat kämpissään verhojen takana, kuuntelevat musiikkiaan eivätkä jaksa enää uskoa suureen tulevaisuuteen. Eivät jaksa edes pedata sänkyä.

Nkyiset kaksikymppiset syntyivät dramaattiseen aikaan. Vuonna 1991 Neuvostoliitto romahti ja Suomi syöksyi lamaan. Ihmisiltä katosivat työpaikat, pankit kaatuivat, ja niiden konttoreihin ilmestyi keskioitokuppiloita.

Syntymävuosi 1991 saattoi olla hänen kohdalonsa kannalta ratkaiseva. Silloin kansa meni kahtia.

Jos hänen vanhempansa säilyttivät työpaikkansa laman kurimuksessa, lapsuus- ja nuo- ➔

MIKKO PANKASALO, 20.
Museoviraston kirjastossa
sivarina. Aikoo graafiseksi
suunnittelijaksi.

AXEL EHNSTRÖM, 20.
Paradise Oskar edusti
Suomea Euroviisuissa.
Opiskelee musiikkia.

IIRO OURA, 20.
Opiskelee yo-merko-
nomiksi. Lue lisää
oheisesta jutusta.

LAURI KOKKOLA, 20.
Auttanut koko ikänsä
perheen maatilalla ja
haluaa jatkaa sitä.

ruusvuodet ovat todennäköisesti sujuneet ta-
loudellisesti turvatuissa ja jopa vaurastuvissa
merkeissä.

Mutta jos vanhemmista tuli tuolloin työttö-
miä, he saattavat olla sitä yhä. Laman aiheutta-
mat vahingot näkyvät tässä ysärisukupolvessa.

Kaksikymmenvuotiaita miehiä oli viime
vuoden lopussa 34 228. Heistä 90:llä on
tänään syntymäpäivä.

Keitä he ovat? Sitä ei voi tietää, sillä
Väestörekisterikeskus ei luovuta heidän henkilö-
tietojaan.

Sääli, olisi ollut hauskaa haastatella heistä yhä
sattumanvaraisesti.

Mutta sitten palvelupäällikkö **Kristiina An-
dersson** suostuu ystävällisesti soittamaan umpi-
mähkäisesti jollekin syntymäpäiväsankarille.
Hän kysyy, voisiko Kuukausiliite ottaa yhteyttä.

Mutta ei se niin helppoa ole – helpompi olisi
maanitella simpukka kolostaan.

Viisi ei edes vastaa tuntemattomasta nume-
rosta tulevaan soittoon. Tai ehkä he ovat armei-
jassa tai töissä.

Kerran puhelimesta kuuluu mörähdys:

”Haloo...”

Andersson selittää asian.

”En lähe.”

Seuraava vastaaja:

”Maksaaks ne siitä jotain?”

”Ei kiinnosta.”

Joku ei kuuntele edes loppuun.

Yksi kuuntelee kiltisti, mutta arvelee sitten:

”En mä oo semmonen, että mä osaisin...”

Mutta kymmenes on eri maata.

Puhelimeen vastaa reipas ääni. Hän on **Iiro**

Oura Espoosta. Ja hän haluaa tietää lisää.

”Mä olenkin näistä asioista kiinnostunut.”

Tällä kaksikymmenvuotiaalla on synty-
mäpäivä tänään 4. kesäkuuta, pisamia ja
lippis väärinpäin. Hän opiskelee Suo-
men Liikemiesten Kauppaopistossa en-
simmäistä vuotta. Kahdessa vuodessa hänestä
tulee yo-merkonomi.

”Mä olen ollut aina kiinnostunut liiketalou-
desta. Sitä on kai suvussa.”

Yrittäjyyskin kiinnostaisi, jos olisi pääomaa.
Mieluiten jollakin autoihin liittyvällä alalla.

”Täällä on annettu yrittäjyydestä niin positiiv-
vina kuva.”

Tärkeintä, että saisi tehdä sellaista mitä ha-
luaa, mistä nauttii.

”Pitää tietää, mitä en halua tehdä.”

Ulkomaitakin voisi ajatella, vaikka Amerikkaa.
Iiro on käynyt siellä ja Kiinassakin, Eurooppaa on
kuljettu ristiin rastiin.

Viime vuonna Iiro Oura oli kovilla. Ylioppilas-
kirjoituksissa hän jäi pisteen päähän läpipääsys-
tä ja joutui paikkaamaan vielä syksyllä.

Hieno kesä oli vaikeaa aikaa.

MITEN PARADISE

OSKARIN OLISI

KÄYNYT

JATKOSODASSA?

”Se oli sellaista löhöämistä, ei osannut tehdä
mitään muuta kuin odottaa kirjoituksia.”

Syksyllä hän pyrki tänne kauppaopistoon eikä
päässyt, ei löytänyt töitäkään.

Seurasi synkkä syksy. Elämä ei lähtenyt suju-
maan.

Sitten joulun alla kauppaopistosta yllättäen
soitettiin, että Iiro voisi aloittaa siellä uutena
vuotena – 35. varasijalta!

Hän ei ollut uskoa.

Kaikki muuttui kerralla. Maailma oli näyttä-
nyt niin synkältä koko pitkän, pimeän syksyn.

Mutta nyt on aurinkoinen kevät. Ja tänään
hän täyttää 20 vuotta.

Nyt elämä alkaa.

Tasan 70 vuotta sitten vuonna 1941 kesä
oli myös juuri alkanut. Sama linnun-
laulu, tuomet ja syreenit.

Viime vuoden lopussa oli 34 228 kaksi-
kymmenvuotiaasta nuorukaista, ja sattumoisin
silloin 70 vuotta sitten kaksikymmenvuotiaita
miehiä oli lähes sama määrä: 33 509.

He olivat eräänlaista suurta ikäluokkaa hekin,
sillä he olivat syntyneet sisällissodan jälkeen. Mo-
nien isät olivat olleet sotimassa tai vankileireillä.

Vuoden 1941 kaksikymppiset olivat eläneet
vaikean ajan: aliravitsemusta oli paljon, suora-
naista nälkääkin.

Nämä miehet olivat paljon pienempiä ja hin-
telämpiä kuin nykyiset, keskimäärin 173-sentti-
siä, painoivat 68 kiloa, ja yleisin kengännumero
oli 40. Joka kolmas painoi alle 60 kiloa, alle 160-
senttisiä oli heistä 7 prosenttia.

Nuoret miehet kehittyivät tuolloin hitaam-
min. Muutamaa vuotta aiemmin kutsuntaikä oli
kuitenkin laskettu 20 vuoteen. Mutta äänestä-
mään heitä ei sentään vielä päästetty: ikäraja oli
24 vuotta. Täysi-ikäisiä he olivat 21-vuotiaana.

Ikäluokka 1921 oli kutsunnoissa vuoden 1940
syksyllä, ja suurin osa heistä astui palvelukseen
vuoden 1941 alussa. Osa oli ehtinyt jo olla vapaa-
ehtoisena talvisodassa.

Nyt Suomi oli kovaa vauhtia menossa kohti
uutta sota. Näitä nuoria varusmiehiä sijoitettiin
itärajalle asemoituihin prikaateihin, joista muo-
dostettiin jalkaväkirykmenttejä.

Nuoret varusmiehet olivat kaikkein halutuinta
sotilasainesta, ja he saivat parhaan varustuksen.

Näin kesäkuun ensimmäisinä päivinä kaksi-
kymppiset asuivat teltoissa pitkin itärajan met-
siä. Radio kertoi, että Hitler eteni jossain Euroo-

passa. Huhut kulkivat, mutta tuskin siitä enää
sotaa tulisi...

Kun sotilaat sitten 25. kesäkuuta 1941 heräsi-
vät säikähtäen teltoissaan tykkien kumuun, nä-
mä kaksikymppiset pantiin ensimmäisenä tu-
leen. Vaikka he olivat alaikäisiä ja heillä oli hol-
hoojat, heistä tehtiin hyökkäyksen keihäänkärki.

Usein kuultiin kuolevien huutavan äitiä.

Karjalan takaisinvaltauksen hinta oli hirveä.
Siellä niitä oli poikia kuusen juurella pitkä rivi.

Kirkkomailla missä hyvänsä Suomessa voi
sankarihautojen päivämääristä havaita, että ke-
sän 1941 hyökkäysvaiheen hautoja on yhtä paljon
kuin koko talvisodan hautoja.

Yksin näistä 20-vuotiaista kaatui jatkosodassa
4 919 (14 prosenttia ikäluokasta).

Heistä haavoittui noin 12 500 (44 prosenttia).

Noin 8 000 (29 prosenttia) invalidisoitui pysyvästi.

Koska vuoden 1921 ikäluokkaa oli mel-
kein sama määrä, jokaisella vuonna
1991 syntyneellä nykyisellä 20-vuotiaal-
la voi ajatella olleen *Doppelgänger*, kak-
soisolento, joka lähtee jatkosotaan.

Sodassa sokea sattuma sohi. Tätä havainnol-
listaakseen Kuukausiliite on laatinut Jatkosota-
generaattorin, jossa voit kokeilla, olisitko sinä
selvinnyt jatkosodan arpapelissä ehjänä.

Generaattori kertoo myös, että jos haavoituit
ja invalidisoituit loppuikäsesi, mikä vammasi on.

Ja jos kaaduit, kone kertoo, missä kaaduit ja
milloin.

Jos generaattorin sinulle valitsema numero
viittaa kaatumiseen, kone yhdistää sen todelli-
seen 20-vuotiaaseen sankarivainajaan.

Hänen kohtalonsa olisi ollut sinun kohtalosi.

Kokeillaanpa, miten meidän Iirollemme
olisi käynyt.

Jatkosotageneraattorin koekäyttäjät Iiro
Oura valitsee ensin lähtöpaikkakunnan.
Se on tietysti hänen kotikaupunkinsa Espoo.

Siltä seudulta lähdettiin usein 8. divisioo-
naan, mutta meidän Iirommepa joutuu yllättäen
ratsuväkeen, Ratsuväkirykmenttiin, jolla oli sodan
alussa jopa ratsuja.

Iiron yksikkö olisi lähtenyt viikon kuluttua,
12. kesäkuuta, kauas Ilomantsiin, sieltä sitten
sodan alettua Ääniselle asti. Kesällä 1944 Ratsu-
väkirykmentti taisteli Viipurinlahden rannalla.

No, miten Iiro olisi käynyt?

Kone vastaa: *invalidi (jalkavamma)*.

Se ei sentään tarkoita amputointia. Mutta py-
syvä invaliditeetti Iirolle olisi jäänyt. Sodan jäl-
keen hän jatkaisi elämää ontuen.

”Pääsee ainakin invalidipaikalle”, Iiro sanoo. ■

Nyt on sinun vuorosi. Voit kokeilla,
miten sinun olisi käynyt jatkosodassa.

hs.fi/kuukausiliite